

Ilmastovuosikertomus

2024

Sisältö

1 Johdanto	1
2 Limingan päästöt ja niiden kehitys	2
3 Ilmastoviisas Liminka	3
3.1 Kestävä maankäyttö ja liikennejärjestelmä	3
3.2 Energiaviisas ja -tehokas Liminka	5
3.3 Ilmastoriskeihin varautuva Liminka	6
4 Monimuotoinen Liminka	7
4.1 Suomen kierrättävin kunta	7
4.2 Monimuotoinen ja hyvinvoiva lähiluonto	9
4.3 Ympäristövastuullinen Liminka	10
4.3.1 Ilmasto- ja ympäristökasvatus	10
4.3.2 Kestävät hankinnat	11
4.3.3 Kestävä matkailu	12
5 Viestintä	13

1 Johdanto

Limingassa tehtävä ilmasto- ja ympäristötyö perustuu vuosille 2023–2027 laadittuun ilmasto- ja ympäristöohjelmaan, joka päivitetään kerran valtuustokaudessa. Ohjelman tavoitteiden toteutumista seurataan siinä määritellyillä mittareilla, joiden tulokset raportoidaan vuosittain ilmastovuosikertomuksella ja graafisella ilmastotilinpäätöksellä. Ilmastovuosikertomus on kuvaileva raportti ilmasto- ja ympäristöohjelman toteuttamisesta ohjelmateemoittain. Graafisessa ilmastotilinpäätöksessä puolestaan esitetään jokaisen ohjelmateeman keskeisimpien mittareiden tulokset sekä vertailu edellisen vuoden tuloksiin. Ilmasto- ja ympäristöohjelma on julkaistu Limingan kunnan nettisivuilla Asuminen ja rakentaminen -välilehden alla Ilmasto- ja ympäristötyö -osiossa.

Ilmasto- ja ympäristöohjelman toteuttaminen ja mittareiden seuranta on aloitettu ILMO – ilmastojohtamisen toimintamalli ja toiminnan organisointi -hankkeessa vuonna 2024. Vuoden aikana tehty työ palkittiinkin kunta-alan vuosittaisessa Tärkeissä Töissä -gaalassa. Limingan kunta sai palkinnon seuraavista kestävästä kehityksen toimenpiteistä: ilmastotiimin perustaminen, ilmasto- ja ympäristöohjelman mittariston seurantajärjestelmän rakentaminen, ilmasto- ja ympäristöohjelman visualisointi, ympäristöblogi sekä ilmastolähettilästoiminnan aloittaminen.

Ilmastovuosikertomus ja graafinen ilmastotilinpäätös laadittiin Limingan kunnassa ensimmäistä kertaa vuodelle 2024. Suuresta osasta ilmastomittareita ei ole saatavilla vertailutietoja aikaisemmilta vuosilta, koska niiden tiedot kirjattiin nyt ensimmäistä kertaa. Raportoinnissa on tehty vertailu vuoden 2023 tuloksiin niiden mittareiden osalta, joista on ollut saatavilla myös aikaisempaa tietoa. Ilmastotoimien raportoinnista vastaa kunnassa poikkihallinnollinen ilmastotiimi, jota johtaa tekninen johtaja.

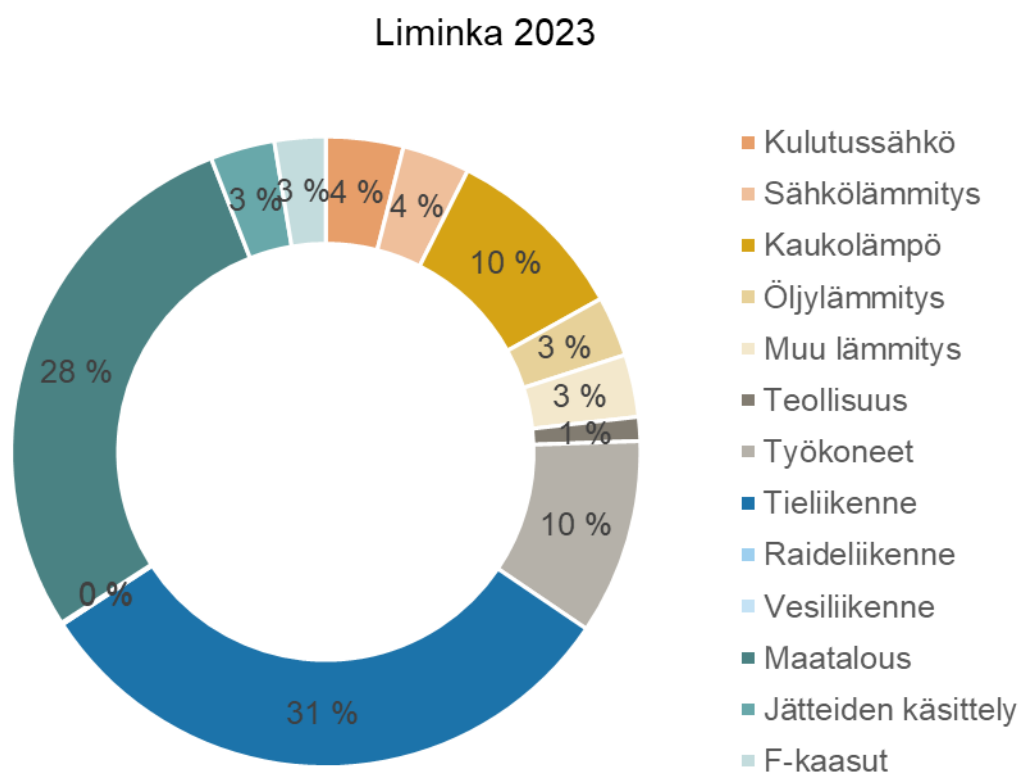
Kuntana olemme sitoutuneet siihen, että Liminka on **hiilineutraali vuoteen 2035 mennessä**. Luonnon monimuotoisuudessa tuemme Suomen tavoitetta **pysäyttää luontokato vuoteen 2030 mennessä ja olla luontoposiitiivinen vuonna 2035**. Toimimme kuntastrategiassa tekemiemme lupauksen mukaisesti myös ilmasto- ja luonnon monimuotoisuustyössä – yhdessä, uudistuen ja omaan tekemiseemme uskoen.

2 Limingan päästöt ja niiden kehitys

Suomen ympäristökeskus (Syke) laskee vuosittain käyttöperusteisten ilmastopäästöjen määrän kaikille Suomen kunnille, maakunnille ja ELY-alueille. Päästöt lasketaan kaikille kunnille yhdenmukaisella kansainvälisiä ohjeistuksia noudattavalla laskentamenetelmällä (ALas -laskenta). Päästöistä lasketaan eri päästösektoreiden hiilidioksidi-, metaani- ja dityppioksidipäästöt sekä F-kaasut omana kokonaisuutenaan.

Tuoreimmat päästötiedot ovat saatavilla kahden vuoden takaa. Limingan ilmastovuosikertomuksessa esitetään ennakkotieto vuoden 2023 päästöistä, koska vahvistetut päästötiedot julkaistaan toukokuussa.

Tavoitteena on vähentää Limingan hiilidioksidipäästöjä 80 % vuoden 2007 päästöistä vuoteen 2035 mennessä. Ennakkotiedon mukaan vuonna 2023 Limingan päästöt ovat vähentyneet 29,2 % vuodesta 2007. Vuodesta 2022 vuoteen 2023 kokonaispäästöt vähentyivät 6,4 %.

Lähde: https://paastot.hiilineutraalisuomi.fi/#fi_kunta425

3 Ilmastoviisas Liminka

3.1 Kestävä maankäyttö ja liikennejärjestelmä

Limingassa pyritään kaavoituksella tiivistämään kuntarakennetta niin, että liikkumistarve ja siitä syntyvät päästöt vähenevät. 91 % uusista asuinrakennuksista rakennettiin kaavoilla ohjatuille alueille vuonna 2024 (88,9 % vuonna 2023). Liminkalaisista yrityksistä 78,9 % sijaitsee korkeintaan 1,5 kilometrin etäisyydellä joukkoliikenteen reiteistä.

Joukkoliikenteen nousumäärä vuonna 2023 oli 92 042, ja nousumäärä vuonna 2024 oli 94 269. Nousumäärä siis kasvoi 2,4 %. Joukkoliikenteen nousumäärät ovat olleet jo aikaisemmin kasvussa, ja joulukuun puolivälissä 2024 Oulun seudun joukkoliikenteessä käyttöön otetun lippuhinnaston tasataksamallin odotetaan lisäävän joukkoliikenteen käyttöä Limingassa entisestään. Kunta edistää aktiivisesti lähijunan käyttöönottoa Oulun seudulla.

Pyöräilyä edistettiin Limingassa vuonna 2024 monin keinoin: Linnukan kevyenliikenteen väylää peruskorjattiin, pyöräilyä edistäviä investointeja tehtiin 4 kappaletta (2 vuonna 2023), ja pyöräpysäköintipaikkoja sekä niiden varustelua parannettiin tai rakennettiin peräti 900 pyöräpaikan verran. Jutkokylällä ja Tupoksessa kesällä ja syksyllä järjestetyissä koko perheen liikenneturvallisuustapahtumissa kannustettiin pyöräilyyn ja esiteltiin kunnan työssä käytettäviä erilaisia polkupyöriä: rientopyörää, cargopyörää ja muksubussia.

Limingassa öljylämmitteisten rakennusten osuus on vähenemässä. Vuoden 2024 lopussa öljylämmitteisiä rakennuksia oli 12,1 prosenttia Limingassa sijaitsevista rakennuksista, kun niitä vuoden 2023 lopussa oli 12,4 prosenttia. ELY-keskus on myöntänyt tukea

öljylämmityksestä luopumiseen vuodesta 2020, ja sitä on siitä lähtien hyödyntänyt Limingassa 55 pientaloa.

3.2 Energiaviisas ja -tehokas Liminka

Liikenteen päästöt laskivat Limingassa vuoteen 2023 verrattuna 7,5 %. Limingan liikenteen päästöihin ei lasketa läpiajoliikenteen päästöjä.

Uusiutuviin energiamuotoihin liittyviä lupia ja taustaselvityksiä tehtiin seitsemän kappaletta vuonna 2024, kun edellisenä vuonna niitä tehtiin kaksi. Uusiutuvan energian hankkeita toteutui kolme kappaletta, ja hankkeille kaavoitettiin yksi tontti.

LED-valaistujen kiinteistöjen osuus kunnan kiinteistöistä oli 48%. Kunnan kiinteistöjen energiankulutus oli 533 300 kWh.

Limingassa on sähkölatausasemat 40 autolle sekä yksi biokaasun tankkausasema.

3.3 Ilmastoriskeihin varautuva Liminka

Limingassa ilmastonmuutokseen sopeutumista ja ilmastoriskeihin varautumista edistetään muun muassa koulutuksen, viestinnän, kaavoituksen, kunnossapidon, liikelaitosten ja kuntayhtiöiden omistajaohjauksen sekä elinkeinoelämää tukevien palveluiden kautta.

Ilmastoriskejä hallitaan kunnassa muun muassa hulevesikartoitusten ja hulevesien viivytysjärjestelmien avulla sekä liukkauden torjunnalla ja katuverkon riittävällä kunnossapidolla. Vuonna 2024 Limingassa oli viisi hulevesien viivytysallasta. Aluekohtaisia hulevesiselvityksiä on tehty kaavoituksen yhteydessä viimeksi vuonna 2022, silloin niitä tehtiin Limingan keskustassa ja Ekokorttelissa. Seuraavat hulevesiselvitykset on suunniteltu tehtävän vuonna 2025. Katuverkon kuntoluokitus on päivitetty viimeksi vuonna 2021.

4 Monimuotoinen Liminka

4.1 Suomen kierrättävin kunta

Limingassa toimii jätehuoltoviranomaisena neljän kunnan yhteinen Lakeuden EKO, jonka tehtäviin kuuluu kierrätyksen edistäminen alueellaan. Lakeuden EKO viestii aktiivisesti kierrätyksen ajankohtaisista aiheista Facebookissa, omilla ja kuntiensä verkkosivuilla sekä kuntatiedotteissa. Vuosittain joka talouteen jaetaan jätehuollon tietopaketti EKOposti.

Vuonna 2024 Lakeuden EKO toi alueensa kuntien keskustojen ekopisteille poistotekstiilin keräyslaatikot, jotka lisäsivät tekstiilien kierrätystä huomattavasti. Aiemmin poistotekstiiliä oli mahdollista viedä Limingassa vain jäteasemalle. Poistotekstiiliä tuli keräyslaatikkoon viikossa saman verran, kuin mitä on aiemmin tullut jäteasemalle puolessa vuodessa.

Nykyisellä raportointitekniikalla ei pystytäkään mittaamaan pelkästään Limingan polttokelpoisen jätteen määrää, koska Lakeuden EKOn alueella ei ole mahdollista eritellä siihen kuuluvien neljän kunnan jätemääriä. Tämä korjataan uuden toimintakauden alkaessa vuonna 2026. Nyt ilmastomittareiden raportille on laskettu asukasluvun perusteella arvio polttokelpoisen jätteen määrästä Limingassa. Limingassa kerättiin polttokelpoista jätettä arviolta 1538,3 tonnia vuonna 2023, ja 1438,1 tonnia vuonna 2024. Limingassa polttokelpoisen jätteen määrä siis laski vuodessa arviolta 6,5 %.

Kierrätysjakeita kerättiin Limingan Rinki-ekopisteillä vuonna 2023 yhteensä 165,71 tonnia, kun vuonna 2024 kerättiin 192,49 tonnia. Kierrätysjakeiden keräysmäärä siis nousi 16,2 %. Arvioitu kierrätysaste eli kierrätysjakeiden määrä kokonaisjätemäärästä nousi 10 %:sta 12 %:iin vuodesta 2023 vuoteen 2024.

Kunnan omissa toimipisteissä kerätyn jätteen kierrätysaste oli 35,5 %. Sekajätettä kerättiin 146,087 tonnia, ja kierrätysjakeita yhteensä 80,509 tonnia. Kokonaisjättemäärä oli 226,596 tonnia.

Kunnan purkukohteiden kierrätysastetta ei ole raportoitu, mutta tietoa voidaan alkaa kerätä purkuhankkeiden yhteydessä.

Limingan ilmasto- ja ympäristöohjelmassa on tavoitteena tehdä Ekoparkin toimintaa tutuksi lapsille ja nuorille muun muassa vierailujen muodossa. Kouluissa ja päiväkodeissa ei olla pystytty järjestämään vierailuja Ekoparkiin, koska pyöräillen matka sinne on vaarallinen raskaan liikenteen seassa, ja linja-automatkoihin ei ole resursseja.

Toukokuussa järjestettiin Ekoparkissa kierrätystapahtuma, johon osallistui arviolta noin 150 kävijää. Tapahtumassa vieraili erityisesti lapsiperheitä. Tapahtuman tarkoituksena oli tehdä Ekoparkin aluetta ja siellä olevaa toimintaa tutuksi kuntalaisille. Linkki tapahtumasta kertovaan artikkeliin: <https://www.liminka.fi/ekoparkin-tapahtuma-tarjosi-tietoa-ja-tukea-kierratykseen-kierratys-on-eko-ja-talousteko/>

Limingassa on paljon muitakin kiertotaloutta edistävää toimintaa: kiertotalouden parissa toimivia yrityksiä toimii Limingassa 12. Vuonna 2024 käynnistyneessä KASVA-hankkeessa edistetään yritysten kestäväää kehittymistä, kasvua ja kiertotaloutta.

4.2 Monimuotoinen ja hyvinvoiva lähiluonto

Kuntalaisille järjestettiin kesällä kolmet vieraskasvien kitkentätalkoot yhteistyössä Tupoksen kyläyhdistyksen, Lakeuden Luonnon ja Maaseudun sivistysliiton kanssa. Talkoissa kitkettiin jättipalsamia ja komealupiinia. Lisäksi kunnalla oli kolme soolotalkooaluetta jättipalsamin torjuntaan, kaksi Tupoksessa ja yksi Limingan keskustan alueella. Kunta tarjosi omatoimisia talkoita varten jättesäkkejä ja työhanskoja. Kunnan omia, kunnossapidon resurssein toteutettuja vieraslajien torjuntaja tehtiin viisi.

Vieraseläinlajeja kaadettiin Limingassa riistanhoitoyhdistyksen raportoinnin mukaan 136 yksilöä, 117 minkkiä ja 19 supikoiraa. Yhteismäärä kasvoi vuodesta 2023, jolloin kaadettiin 100 minkkiä ja 23 supikoiraa.

Temmesjoelle rakennettiin uusi laavu ja Okkosenrantaan rakennettiin kilometrin mittainen kuntopolku. Kunta ylläpiti niittyjä ja maisemapeltoja yhteensä 38 hehtaarin alueella.

Limingan kunta osallistui vuonna 2024 Sitowisen toteuttamaan luontojalanjälkihankkeeseen, jossa 13 kunnalle laskettiin ensimmäistä kertaa luontojalanjälki uudella, Jyväskylän yliopiston kehittämällä laskentamenetelmällä. Linkki tulosten yhteenvedoon: <https://www.liminka.fi/limingan-luontojalanjalki-on-laskettu/>

4.3 Ympäristövastuullinen Liminka

4.3.1 Ilmasto- ja ympäristökasvatus

ILMO-hankkeesta ostettiin varhaiskasvatuksen henkilöstölle metsämörriohjaajan peruskoulutus, jonka suoritti noin 20 työntekijää. Yhteensä Limingan kunnassa työskentelee 27 metsämörriohjaajan peruskoulutuksen saanutta varhaiskasvatuksen työntekijää. Metsämörritoimintaa järjestetään kunnan varhaiskasvatusyksiköissä viikoittain. Lisäksi lähes kaikissa päiväkodeissa on kasvien kasvatuslaatikot. Satoa hyödynnetään esim. leivonnassa. Päiväkodeissa opetellaan kasvin osia ja kasvun vaiheita, sadonkorjuuta omena- ja marja-aikoina sekä kasvatetaan rairuohoa ja kukkia.

Kunnan varhaiskasvatukseen hankittiin keväällä 2024 kaksi Muksubussia, joilla päiväkotiryhmät tekevät säännöllisesti retkiä. Muksubussi on sähköavusteinen polkupyörä, jonka edessä on katettu istuintila kahdeksalle lapselle.

Esiopetuksessa on yksi kirjaton ryhmä, jossa painotetaan luontopedagogiikkaa ja opettajalla on ympäristökasvattajan koulutus. Esiopetuksessa opetellaan kierrätystä ja ruuan matkaa pellolta pöytään. Yhteensä varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa tehtiin vuoden aikana 12 erilaista ilmasto- ja ympäristökasvatusta tukevaa kokeilua.

Vihreä Lippu -projekteja suoritettiin Tupoksen koululla kaksi, ja Liminganlahden koululla päättyi kaksivuotinen Vihreä Lippu -projekti lokakuussa. Tupoksen koululla teemoina oli jätteiden vähentäminen ja energian säästäminen. Liminganlahden koululla teemana oli lähiympäristö. Raportti hyväksyttiin kestävän tasolla, tällä tasolla Vihreä Lippu -toiminnassa on vain 20 koulua Suomessa.

Tupoksen koululla aloitettiin marraskuussa yhteistyössä Luonnonperintösäätiön kanssa keräys lukevien lasten metsälle. Keräyksellä perustetaan suojelualue Liminganlahden maankohoamismetsään.

Limingan peruskouluissa on toteutettu paljon muitakin ilmasto- ja ympäristökasvatusta tukevaa toimintaa. Tupoksen koululla 8.-luokan vuosittaisen MOK-viikon teemana oli kestävä kehitys. Liminganlahden koululla vietetään ympäristöviikkoa vuosittain viikolla 45. Kouluilla on myös siivottu lähiympäristöä ja toteutettu ympäristötaideteoksia. Kouluilla pyritään vähentämään paperitulosteiden määrää sekä ruokahävikkiä. Biojätteen määrää seurataan vuosittaisella hävikkiviikolla yhdessä oppilaiden kanssa. Kouluissa on myös tapahtumia kestävän kehityksen viikolla. Vuosittain järjestetään löytövaatekirppiksiä ja myymättä jääneet vaatteet viedään kierrätykseen. Kouluilla on myös lisätty kierrätysastioita ja oppiaineissa käytetään kierrätysmateriaaleja.

Erasmus-hankkeiden teemoina ovat kestävä kehitys, kierrätys, vihreät arvot ja ympäristötavat. Kansainvälisten vierailujen yhteydessä on tutustuttu Suomen kierrätysjärjestelmään ja vierailtu kiertotalousyrityksissä. Kansainvälistä yhteistyötä toteutetaan myös virtuaalisesti ja suositaan ympäristöystävällistä matkustamista kuten junaliikennettä.

Limingan lukiossa toimii opiskelijoiden muodostama ekotiimi, jossa kehitetään lukion toimintaa. Lukiolla toteutettiin keväällä ilmasto-opintojakso, jonka yhteydessä istutettiin Jutkokylän puistoalueelle 160 puuta. Lukion 1.- ja 2.-luokkalaiset osallistuivat keväällä kunnallistekniikan liikelaitoksen vuosittaisiin haravointi- ja siistimistalkoisiin Alakestilän Arboretumissa.

Perusopetukseen ja lukiolle ostettiin ILMO-hankkeesta neljä ilmastopalapeliä, kunnan yläkouluille, lukiolle ja luontokoululle kullekin yksi.

Nuorisotyöntekijöitä osallistui ILMO-hankkeessa järjestettyyn ilmastotunteiden käsittelyä nuorten kanssa käsittelevään, psykologi Julia Sangervon vetämään koulutukseen. Samana päivänä järjestettiin yleisöluento ahdistavien aiheiden, kuten ilmastoahdistuksen käsittelystä kotona.

Vuosittain järjestettävä lasten ja nuorten kirjallisuustapahtuma LimmiFest oli vuonna 2024 ilmasto- ja ympäristöteemainen. Tapahtumassa nuorisopalvelut toteuttivat yhtenä toimintapisteenä huoneen, jossa oli tarkoitus löytää muun muassa kierrättämällä sekä valoja, laitteita ja vesihanoja sammuttamalla tapoja tehdä kotona kestävyystekoja.

4.3.2 Kestävät hankinnat

Limingan kunnan hankintaohjeistus päivitettiin vuonna 2024, ja uusissa ohjeissa huomioidaan hankintojen kestävyysperiaatteet.

ILMO-hankkeessa järjestettiin kestävien hankintojen Teams-koulutus elokuussa. Koulutukseen osallistui viisi henkilöä, ja se tallennettiin myöhemmin katsottavaksi kunnan intraan.

Kunnan työntekijöiden polkupyöräedun on ottanut käyttöön 44 työntekijää.

Koulujen biojätteen määrä oli keskimäärin 43 grammaa ruokailijaa kohden yhden koulupäivän aikana.

4.3.3 Kestävä matkailu

Limingan ja lähiseudun pyörämatkailua kehitettiin merkittävästi vuonna 2024, kun 320 kilometrin pituinen Flatland Route avattiin. Welcome Cyclist -merkittyjä palveluja on Limingassa neljä.

Sustainable Travel Finland (STF) -merkkiä ei Limingassa ole vielä yhdelläkään yrityksellä. Liminka voi hakea alueellista STF-merkkiä, kun yli puolet kunnan matkailuyrityksistä on saanut oman STF-merkinsä. Kunnan tavoitteena on tukea liminkalaisia matkailuyrityksiä STF-merkin hakemisessa.

WWF lähetti elokuun lopulta syyskuun loppupuolelle Liminganlahdelta luontoliveä, joka järjestettiin yhteistyössä Limingan kunnan ja Metsähallituksen kanssa. Luontolive teki näkyväksi Liminganlahden vilkkainta muuttolintusesonkia.

5 Viestintä

Ilmastoviestinnän suunnitelma laadittiin keväällä 2024 ILMO-hankkeessa. Muotoilutoimisto Polku laati kunnalle ilmasto- ja ympäristöohjelman tiivistävän strategiakuva, graafisen ilmastotilinpäätöksen pohjan sekä näistä irrotettuja pikkukuvia, joita on käytetty tässä ilmastotilinpäätöksessä. ILMO-hankkeessa laadittiin ilmasto- ja ympäristötyölle oma sivu Limingan kunnan nettisivuille. Sivua mainostettiin jakamalla kuntalaisille niittykukkien siemenpusseja, joissa on sivulle johtava QR-koodi. Siemenpusseja jäi jaettavaksi tulevillekin vuosille.

Kunnan verkkosivuilla alettiin vuonna 2024 julkaista ympäristöblogia, jossa kunnan työntekijät tuovat esille, miten ilmasto- ja ympäristötyötä toteutetaan heidän työarjessaan. Blogitekstejä julkaistiin 12 kappaletta 5 eri palvelualueelta. Yhteensä ilmasto- ja ympäristöaiheisia artikkeleita julkaistiin 22 kappaletta vuonna 2024.

Vuonna 2024 käynnistettiin Limingan kunnassa ilmastolähettilästoiminta, jossa kunnan ilmastoviestintään osallistetaan kuntalaisia, yhdistyksiä ja yrityksiä. Ilmastolähettiläät voivat kirjoittaa ympäristöblogiin, tai osallistua kunnan ilmasto- ja ympäristöaiheisiin tapahtumiin itselleen sopivalla tavalla. Vuonna 2024 ilmastolähettiläitä oli 3 kappaletta, yksi yritys, yksi yhdistys ja yksi kuntalainen. Heidän toimistaan julkaistiin yksi teksti ympäristöblogiin, ja yksi ilmastolähettiläs kertoi työstään paikallislehti Rantalakeudessa. Yksi ilmastolähettiläs oli mukana Suur-Limingan markkinoilla. Jatkossa ilmastolähettiläitä on tarkoitus valita kerran vuodessa.